

MELIORACE

problém, nebo pomoc?

1. díl

PROBLEMATIKA MELIORACÍ NENECHÁVÁ ZEMĚDĚLCE CHLADNÝMI. MOŽNÁ PROTO, ŽE VYPADÁ POMĚRNĚ SLOŽITĚ A TĚŽKO UCHOPITELNĚ, NEBOŤ AKTUÁLNĚ JE V TĚTO OBLASTI ŘADA VĚCÍ NEDOŘEŠENÝCH. NA SEMINÁŘÍCH TÝKAJÍCÍCH SE MOŽNOSTÍ ČERPÁNÍ DOTACÍ Z OPERAČNÍCH PROGRAMŮ URČENÝCH PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, KTERÉ ASOCIACE PRO SVÉ ČLENY POŘÁDALA, SE OBJEVOVALO MNOHO DOTAZŮ NA TOTO TÉMA.

Požádali jsme proto o odpovědi na ty nejčastěji kladené Zbyněk Kulhavýho z oddělení hydrologie a ochrany vod Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půdy, se kterým jste si mohli přečíst rozhovor v prvním čísle letošní Selské revue. Jeho odpovědi budou vycházet formou seriálu v každém díle Selské revue, proto pokud máte k problematice meliorací dotaz, zašlete ho prosím na email: vladimira.marianovska@asz.cz, rád ho zařadíme do jednoho z příštích dílů této naší nové rubriky.

Jak je to s vlastnictvím melioračních staveb? Kdo je vlastníkem (správcem) jednotlivých jejich částí a jak je to s povinnostmi jejich údržby?

Stavby k vodohospodářským melioracím pozemků zahrnují podle vyhlášky č. 225/2001 Sb. stavby k závlaze, k odvodnění pozemků a k ochraně pozemků před erozí činností vody. Veřejnost často používá termín „meliorace“ jen pro stavby odvodňovací. Správně definovat termíny je proto třeba i v souvislosti s položeným dotazem. Dále je nutné z hlediska vlastnictví a správy také rozlišovat hlavní a podrobné meliorační zařízení – dále se dělí na závlahové a odvodňovací.

Závlahové stavby byly v letech 1990 - 2000 privatizovány a jejich majitelem bude nejčastěji privátní subjekt, v případě hlavního závlahového zařízení (HZZ) také stát. Pokud je HZZ v majetku státu, pověřil správou některý ze státních subjektů (SPÚ nebo Podnik povodí, s.p.). Obdobně tomu může být i u staveb PEO, kdy majitelem bývá často také obec. HZZ prochází pozemky, které však bývají ve vlastnictví dalších subjektů než samotná závlahová

stavba. Tyto záležitosti by tedy měly být ošetřeny smluvně.

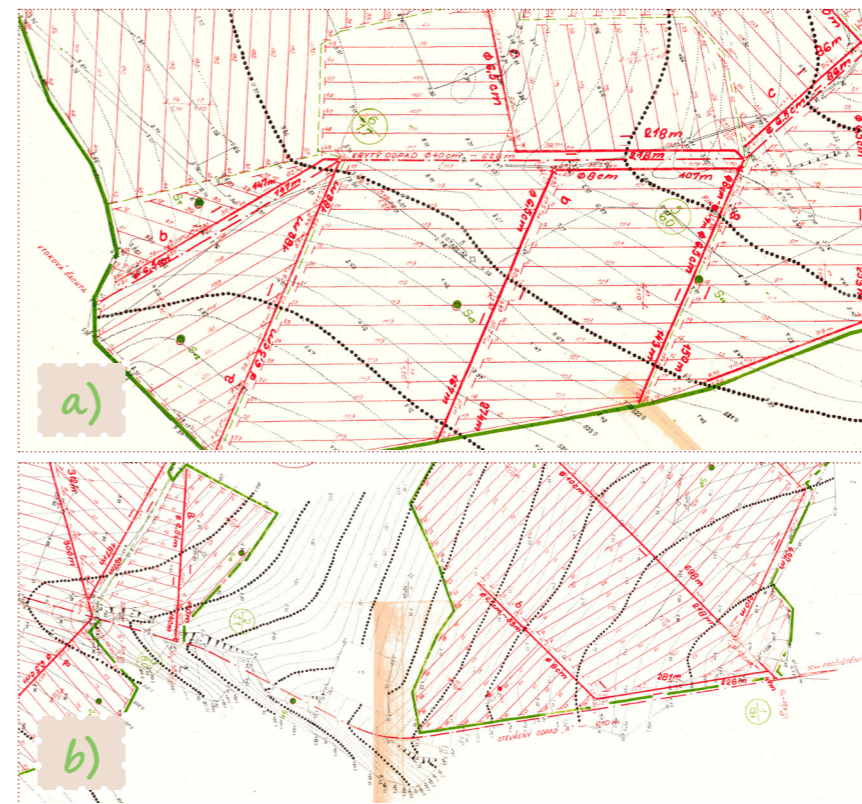
Otázka ale pravděpodobně směřuje na „meliorace“ v podobě odvodňovacích staveb. Ty se také člení na části hlavního a podrobného zařízení (tzv. HOZ a POZ). Recipient (neboli páteřní systém pro odvádění vody z území) bývá ve vlastnictví státu. Jednalo se původně často o hydrografickou síť upravenou v době výstavby odvodnění – prohloubením a směrovou regulací. Pokud je recipient evidován jako HOZ, je správcem SPÚ. Pokud však roli recipientu plní drobný vodní tok (DVT), je

správcem buď některý ze státních podniků Povodí, nebo Lesy ČR. Existují i výjimky. Recipientem může být i vodní nádrž, zatavněný průleh, svodnice atd. Informa-

Příklad překrytí katastrální mapy s výkresem zemědělského odvodnění, dokumentující značnou členitost vlastnických vztahů drenážního systému (majitel pozemku je zároveň vlastníkem části POZ)

Výkres projektové dokumentace stavby zemědělského odvodnění s hlavními typy objektů: a) Krytý odpad (HOZ), do něhož jsou v místě šachtic zaústěny svodné drény (POZ); b) Totéž řešené otevřeným příkopem/odpadem, kam je zaústění svodných drénů provedeno drenážními výustmi.

ci o správcovství DVT lze získat na adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/aplikace/cevt.html>.

Roli HOZ plní dle citované vyhlášky 225/2001 Sb. soubor objektů, zejména otevřené kanály a příkopy, krytá potrubí (od světlosti 30 cm včetně) a odvodňovací čerpací stanice. POZ je soubor objektů tvořený sběrnými a svodnými

drény, výustěmi, drenážními šachticemi, případně sběrnými příkopy. POZ bylo předáno majiteli pozemku a je tedy v jeho vlastnictví (dle zákona 229/1991 Sb. o půdě, v části § 15).

Péči o stavby k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí provádí jejich vlastník údržbou těchto staveb. Údržba se provádí za účelem zpomalení procesu

fyzického opotřebení a zabezpečení spolehlivého a bezpečného provozu těchto staveb. Termín „péče“ nezahrnuje takové zásahy do stavby, které mění původní využití stavby (způsob nakládání s vodami) a které tedy podléhá vodoprávnímu řízení nebo oznamovací povinnosti – viz § 59 odst. 1a zákona 254/2001 Sb. o vodách.

Zákon o vodách (č. 254/2001 Sb.), s § 56, odst. 4b, ukládá majiteli: „užívat pozemek tak, aby neovlivnil negativně funkci stavby k vodohospodářským melioracím pozemků nebo jejich částí“; pokud je pozemek pronajímán, měl by majitel přenést smluvně tyto povinnosti na uživatele. Dále § 56, odst. 4c ukládá povinnost: „ohlašovat vlastníkově stavby k vodohospodářským melioracím pozemků, případně vodoprávnímu úřadu zjevné závady ve funkci stavby nebo její části“.

Podrobnosti uvádí TNV 75 4922 Údržba odvodňovacích zařízení – k dispozici např. na adrese <http://eagri.cz/public/web/mze/voda/legislativa/technicke-normy/technicke-normy-vodni-hospodarstvi.html>. Pro odvodňovací kanály platí ČSN 75 4210.

Použité zkratky: SPÚ - Státní pozemkový úřad, PEO - protierozní ochrana, POZ/HOZ - podrobné odvodňovací zařízení/hlavní odvodňovací zařízení, HZZ - hlavní závlahové zařízení, DVT - drobný vodní tok

29. 5. 2019
zpracoval: Zbyněk Kulhavý
foto: autor

Ukázka poškození prefabrikované betonové drenážní výusti. K poškození dochází nejčastěji při necitlivém čištění HOZ, pokud není výust předem označena a v rámci údržby HOZ respektována.

Zatopení výkopu přítékající drenážní vodou při akutní opravě místně zanešeného drénu. Čištění drénů se má provádět od výusti směrem proti svahu, aby shora přítékající voda měla kam po pročištění potrubí odtékat.